

דף

דף ק"ג ע"א

על הרף

תכה

מעצמו, כלומר מה שהדליק אבוקה מנר, אבל באמת אין צריך רק נר אחד, וחזר והקשה לו דבודאי שמע דהשמש שמע ממנו דאבוקה מצוה מן המוכחר, והוא טעה מדעתו, וחשב דצריך להדליק אבוקה מנר.

דף ק"ד ע"א

בגמ': ר' יוסי ב"ר יהודה אומר חותם מקדש ישראל.

לכאן שיטתו צ"ב דבשלמא ביו"ט מברכין מקדש ישראל כדאמרינן דישראל אקדשינהו לזמנים, אבל מהיכ"ת נימא מקדש ישראל במוצאי שבת בהבדלה.

ותירין בשו"ת רמ"ע מפאנו (סי' י"ח) דקס"ד דבצאת השבת כשם שיצאה קדושת השבת מהזמן כן יצאה הקדושה מהאישים, וירדה הקדושה מישראל, לזה מברכין מקדש ישראל דאינהו עדיין בקדושתן עומדין עייש.

וביאר הגאון ר' יוסף ענגיל (בספרו בית האוצר א' כ') דקדושת שבת היא יסוד קדושת הישראלית, שהרי שבת כוללת כל התורה, והמומר לחלל שבת מומר לחלל תורה, ומטעם זה מחללי שבת מכונים בשם אחרים, לפי שנסתלקה מהם קדושת ישראל, לזה הוצרך להשמענו שבעצם ישראל לא ירדה קדושתם אחרי השבת.

★ ★

ברשב"ם ד"ה אבל לא במוצאי יו"ט לשבת.

כתב הרשב"ם דאפרכוס יוצא והמלך נכנס אין דרך ללות האפרכוס שהכל נמשכין אחר המלך.

כתב הגרי"מ אנרנברג זצ"ל בשו"ת דבר יהושע (ח"ב סי' עח) דהנה מבואר בדברי הרשב"ם דטעם ההבדלה היא כדי ללוות את המלך, והיינו מטעם יום השבת שעבר, והיא כסברת הרמב"ם שהביא הרב המגיד בפרק כ"ט מה' שבת (הי"ב), ולא כהראב"ד שמביא הה"מ שם שטעם ההבדלה היא משום ימות החול שנכנסים עיי"ש.

ולפי"ז א"ש מה שפירש הרשב"ם לעיל (קב ע"ב) על דברי הגמרא דע"כ מותר לומר ביו"ט שחל במוצ"ש קידוש והבדלה על כוס אחד משום דקידושא והבדלה חדא מילתא היא, ופירש הרשב"ם משום דגם בהבדלה מזכיר קדושת יו"ט דהרי מברך המבדיל בין קודש לקודש, ואם הי' ס"ל כהראב"ד

אהדדי אין חסרון חבילות חבילות, וכדאמרינן הכא בקידוש והבדלה.

דף ק"ג ע"א

בגמ': רבי יהודה אומר לא נחלקו ב"ש וב"ה על המזון שהוא בתחילה.

פירש"י והרשב"ם דכיון דגמר סעודתו התחייב כבר בברכת המזון ואין מעבירין על המצות. הארעא דרבנן (סוף אות א') והובא בשדי חמד (ח"ט סא:) הסתפק דמי שיש לפניו ב' מצות אחת דאורייתא ואחת דרבנן, ופגע ברישא במצוה דרבנן, אי אמרינן ככה"ג אין מעבירין על המצות ויעשה המצוה דרבנן, או לא נאמר כלל זה רק כששניהן דאורייתא או שניהן דרבנן.

והוכיח מדברי רש"י ורשב"ם שכתב דברכת המזון קובעת רק משום דנתחייב בה בתחילה, הא אילו אי נר ובשמים באים עליו מתחילה היה חייב להקדים אותם, אע"ג דהא מדרבנן וברכת המזון דאורייתא.

וע"ש בשדי חמד שהביא מספר גזע ישי [מערכת אלף אות כ"ו] שחולק ע"ז וס"ל דאין אומרים אין מעבירין עה"מ דרבנן מפני מצוה דאורייתא, ודחה דיוקו מדברי רש"י, דאי אתינן לדייק כל האי דיוקא אף אנן נידוק ונאמר טעמא דנתחייב בברכת המזון בתחילה הא אם חלו שתיהן כאחד אנו חייב להקדים ברכת המזון, ועע"ש.

דף ק"ג ע"ב

בגמ': כי מטא לאבדולי קם שמעיה ואדליק אבוקה משרגא א"ל למה לך כולי האי הא מנחא שרגא א"ל שמעא מדעתיה בנפשיה קעביד א"ל אי לא שמיע ליה מיניה דמור לא הוה עביד א"ל לא סבר מור אבוקה להבדלה מצוה מן המוכחר.

כתב הט"ז (או"ח סי' רח"צ סק"א) מקשים העולם דלמה לא תירץ מיד מה שתירץ בסוף דאבוקה מצוה מן המוכחר. וכתב הט"ז דמעשה שהיה דהיה לו נר מודלק ולקח אבוקה והדליקה מהנר, והקשה לו דלמה לך כולי האי להדליק אבוקה מנר והא אפשר להוסיף נר לנר שיעשו אבוקה דהיינו אותו הנר שמונח והנר שהוסיף, והשיב לו דהשמש עשה כן